

גלגולו של שיר או יותר נכון :
מי כתב את השיר הזה? ...

להסיר טעות מלב...

בל ייתפס הקורא לטעות, ההתקשרויות הללו לא היו "יום אחר יום". התחלתי אותם, כמו שאומרים הילדים – "מְמַזְמֵן מְמַזְמֵן" והם לקחו "המון המון זמן".

גיל אמר "כן...כן...נדמה לי"

גיל אלדמע פתח לי (כך האמנתי...) צוהר אל האמת הנסתרת: "אני מכיר את השיר הזה" אמר והוסיף "לדעתי חיבר את המנגינה זקן החזנים בישראל של אותם ימים לוי רביץ (95) אבא של לובה רביץ ואת השיר שרו במקלה שהוא ניהל בתל אביב"

אז מה? באמת יכול להיות ש...?

"האם לובה רביץ, המנצח המיתולוגי של מקהלת אפיקים, הביא את השיר "עומד כל נר" מבית אבא – החזן לוי רביץ בן ה-95. לקיבוצנו? שאלה פתוחה....

נשלחתי אל אליהו, הגעתי לדן

על מקור מילותיו של "עומד כל נר" שאל את אליהו הכהן – הציע גיל אלדמע ואני המשכתי הלאה.... אל... דן אלמגור, שערך באותם ימים סדרת בקרי תרבות ב"צוותא" שהוקדשו לשירת ארצנו.

דן אפילו לא שמע.

על השאלה "מי כתב את המילים" לא ידע דן אלמגור להשיב ויותר מזה: הוא לא הכיר את השיר, מעולם לא שמע אותו או עליו ואין לו אפילו ניחוש קל שבקלים מי יכול היה לכתוב אותו...."

על מה מדובר פה בעצם?...

"עומד כל נר" הינו ברכה חילונית "ברוח ערכי תנועת העבודה", המעניקה את הכבוד והברכה לא "אדוני אלוהינו מלך העולם" אלא לשמש, ה"מספק לנו את האור", כי כל הנרות האחרים "קודש הם ואסור לנו להשתמש בהם אלא לראותם בלבד" רק לשמש "יותר לעבוד" בחנוכה, ולמי נעניק כבוד? לעובד!!!..

סוף סוף אליהו...ואז מה?

בבקרו של אחד מימי הששי נערכה בבית גבריאל "קבלת שבת" עם אליהו הכהן (היודע, כידוע, את כל השירים ואת מקורותיהם) בתיווכה של גבי פינסקי ניתן לי להחליף מילה עם הכהן אותו בוקר של יום ששי ומפיו למדתי, כי הוא אמנם שר במקלה של החזן רביץ אבל מעולם לא שר ואף לא

עומד כל נר...בגימנסיה!?

כמו רבים אחרים "ידעתי", כי את השיר "עומד כל נר" שרים רק באפיקים, עד שאתי קן אמרה לי "מה פתאום...הרי שרנו את השיר הזה גם בגימנסיה הרצליה"....

עומד כל נר – לפני "הזמן עובר."

על טענתי לפיה "לימדנו אותך לשיר 'עומד כל נר' לקראת חנוכה, בו הופיעה לראשונה "להקת הברווזים" בתכניתה הזמן עובר" הגיבה אתי בהכחשה טוטלית.

תכיר את אחותי...

יום אחד בחדר האוכל הציגה אתי בפני את אחותה, וזו שרה באזני את "עומד כל נר", שגם לפי דבריה שרו אותו בגימנסיה הרצליה – ועם...שורה נוספת שאותה, משום מה, לא שרים באפיקים"....

"דליקה שרה...ולא ידעה.

"תתקשר לדליקה גולומב" אמרה אחותה של אתי "היא בטח יודעת".

ואכן דליקה שמחה מאוד על הטלפון, שרה באזני דרך השפופרת את השיר, אך...את שם מחבריו של שיר זה לא ידעה.

"נעמי אמרה "בן" אבל לא אני..."

תתקשר לנעמי פולני" אמרה דליקה "היא בטח יודעת".

הרמתי טלפון לנעמי פולני במושבת כינרת, והיא גם כן פצחה מיד בשירה וזמרה באזני את כל השיר עם השורה הנוספת. "אז מי כתב את השיר?" שאלתי והיא אמרה "לא יודעת". "האם את הבאת את השיר לאפיקים בתקופת היותך כפלמ"חניקית מטפלת באפיקים" והיא אמרה "לא!"

נתיבה אמרה "לא בזמני"

"תתקשר לגיל אלדמע, הוא בטח יודע..." אמרה לי נעמי ואני התקשרתי מיד אל...נתיבה בן יהודה, שהודיעה לי במפורש, כי אינה זוכרת שיר כזה מימיה בגימנסיה, אלא אם כן חנינא קרצ'בסקי המורה למוסיקה הידוע – כתב זאת והיא אינה זוכרת...

אך לא זו בלבד: בלחיצת מקש על צלמית בדמות רמקול קטן ניתן גם לשמוע את השיר, כשהוא מושר על ידי **לאה בן שחר**, שעל פי קולה הערב אך הרועד במקצת, ניתן ללמוד כי לא נולדה אתמול (השיר הוקלט מפיה ב-2009 – לא להאמין...)
והריהו – "עומד כל נר" – לפניכם
השיר כפי שהוא מופיע במלואו – ושונה במקצת מזה שאנחנו מכירים, אך רק במקצת:

**עומד כל נר ומבקש:
שמש, תן אש, שמש, תן אש!
והשמש לו אש נותן,
משפתחה כל נר: תן תן!**

**תן תן לך, שמש האור
אתנו יחד נא אמר:
ברוך תג תנקה לפ' ל'
ברוך לקט ולגדול!**

**יאר הַנֶּר שְׁמוֹנֵה יָמִים –
בְּרוּךְ הָאֹר לְעוֹלָמִים!
אָמֵן!**

מה הלאה? איך הוא הגיע אלינו לאפיקים?...

ממשיכה לחפש – **צין צופיה..**

השיר **"עומד כל נר"** ואין לו מושג מה מקורו, מי כתב אותו ומי הלחין אותו....

והנה בקיץ האחרון...

באחד מלילות שבת ("ערבי ששי" בלשון נעמי שמר) הזמינה **חנה'לה לזר** את ותיקי השכונה (בתים 25 – 29) לערב טעים, נעים וחמים של קיץ..

התכנסו שם כ-1000 שנות ותק (לידיעת משייכי הדירות) ולאחר שטעמנו מאחת העוגות (כל אחת – משהו משהו...) ושתינו ת/ קפה /מיץ...החלטתי לשתף את הנאספים ב"ייסורי החיפושים" אחר **"עומד כל נר"**. מחילופי הדברים לאחר שסיימתי, הבנתי שוב ושוב, כי אין מי, שידע מי חיבר את השיר, מי הלחין אותו ולא פחות חשוב – מי הביא אותו ומתי לקיבוץ **אפיקים??????**

הבה נגילה...לגילה!

לקראת חצות הליל התפזרו המסובין ולמחרת – בשבת בבוקר - הגיע אלי אי-מייל קצר ונושאו **"עומד כל נר"...**

היתה זו **גילה בתנוף**, יסודית כדרכה, שפתחה **"גוגל"**, כתבה שלוש מלים בלבד – **"עומד כל נר"** ו...על המסך הופיעו מיד – מתוך אתר של שירים ישנים בשם **"תמרשת"** מילות השיר, שם המחברת ושמו של המלחין....

מחברת המלים - איטה (אידה) פקטורית, שהיתה מורה בבית הספר **תל נורדוי** בתל אביב..ואין עליה פרטים נוספים אלא השערה כי השיר נכתב בסביבות 1929. (**חדווה פורת** אמרה לי כי היא זוכרת חוברת לכתה ב' שנכתבה על ידי **איטה פקטורית**).

המלחין היה **פואה גרינשפון**, שהיה מורה למוסיקה בבית הספר **הריאלי** בשנות ה-30 בחיפה, ייסד את החנות הידועה בשם **"חלילית"** לכלי נגינה, הדריך גננות, (**עדנה רוט** זכרה אותו...**יעל תבורי** יודעת עליו...). והלחין את השיר **"עומד כל נר"** המופיע בחוברת – ללא תאריך – בשם **"פואה גרינשפון – שירים"**.